העולם הזה

העורך הראשי: אורי אבנרי
ראש המערכת: שלום כהן

עורך משנה, כיתוב: ישעיהו לביא
עורך משנה, תבנית: אורי סלע

הכתב הראשי: עמנואל פרת
הצלם הראשי: דן ברגע

חברי המערכת: דוב איתן, משה בן־אפרים, יחיאל בשן, יהודה נבאי, ניצה נבי, לילי נגילי, רותי ורד, בוזי זהבי, יוחנן ורבקה זראי, אוסקר טאובר עמוס קינן, סילבי קשת, אברהם רפפורט.

ראש מערכת ירושלים: יוחנן אורן
ראש מערכת חיפה: אורי דן

מנהל מעבדה: דוד טוויג
עורך דפוס: משה אור
מנהל מבצעים: שלמה אדיר

ראש המנהלה: שלמה הרדי

השבועון הסצויר לאינפורמציה

רח׳ נ׳יפקסון 8 תל־אביב (ליד תיאטרון „א ה ל״) מען המברקים: „עולמפרס״ ת. ד. 136, טל. 26785
מו״ל: העולם הזה בע״מ דפוס ישראל בע״מ. ת״א
על־יד נשר רידינג.

אין המערכת אחראית עבור תוכן המודעות. מלבד עבור מודעות המתפרסמות תחת הכותרת „דו״ח לצרכן״. המוכנות על־ידי חברי ה־מערכת ונבדקות על־ידם.

קול יבי.

בדרך כלל, כשמזדמן לי לבקר בנצרת, אני עושה זאת ברצון. יש לי הרבה חברים טובים, ערבים ויהודים, ואפשר תמיד לשמוע דבר חדש ומעניין.

השבוע נסעתי לשם בלב כבד. בבוקר של אותו יום הופיע גליון העולם הזה (871) ובו הכתבה על מאורעות הדמים שארעו שבועיים לפני כן בנצרת. למחרת היום נועדה להתקיים ישיבה של מועצת העירייה, לבחירת ראש העיר.

מוקדם בערב הזמין אותי מכר נצרתי לבקר בביתו, לפגוש שם כמה ידידים. היתה זאת חברה מגוונת. סביב שולחן ערוך ישבו מוכתר של כפר ערבי סמוך, איש עסקים ובעל בית־חרושת מקומיים, עתונאי ערבי ואיש המנגנון הממשלתי בעיר. שלוש הדתות העיקריות ושתי כתות נוצריות היו מיוצגות באותו חדר.

השיחה, כמובן, נסבה על נושא אחד: נצרת. היות והכרתי את כל הנוכחים הכרה אישית, התנהלה השיחה באופן גלוי וחופשי. את איש הממשלה הכרתי עוד מהיותנו חברים בתנועת הנוער.

•

לא כולם הסכימו עם כל פרטי המאמר. אבל כולם הסכימו שהיה צורך לפרסמו — ודווקא בצורתו הגלויה והחריפה. איש אחד בלבד חשב אחרת: חברי מתנועת הנוער. הוא שלל את המאמר עקרונית, ניסה לשכנע אותנו שגם אילו היו כל פרטיו נכונים, אסור היה לפרסמו. „מאמר כזה,״ טען, „עשוי לגרום הרבה יותר רע מטוב.״

דבריו עוררו סערה ממש. האווירה המנומסת והשקטה נעלמה ובמקומה התחולל ויכוח כועס, שנגע בעצם העקרונות של בעית המיעוט הערבי במדינה ויחס השלטונות אליו.

אחד אמר: „אני כבר לא יודע מה בדיוק רוצה הממשלה. תחילה חשבתי שהיא רק רוצה לפזר את המועצה כדי לשבור את הקומוניסטים. עכשיו אני כבר לא בטוח. כל מה שאני רואה זה שהיא מנסה לסכסך בין העדות השונות. מוסלמים נגד אורתודוכסים, אורתודוכסים נגד לטינים, לטינים נגד פרוטסטנטים. אבל בסופו של דבר, זה יסתיים בכשלון. אם האנגלים לא הצליחו בדבר זה, אינני חושב שממשלת ישראל תצליח.״

„להיפך,״ אמר אחר. אילו היו עורכים היום בחירות חדשות בנצרת, היו הקומוניסטים מקבלים יותר מ־80 אחוז של הקולות. זה לא אומר ש־80 אחוז מתושבי העיר הם קומוניסטים. רחוק מזה. אבל הישוב הערבי בישראל הגיע היום למצב של חולה אנוש אשר בא אליו אדם ומבטיח תרופה לכל מחלותיו. יתכן שהחולה יודע כי אין הרופא אלא רמאי, אבל הוא בכל זאת ינסה את טיפולו. כי הוא הגיע כבר לידי יאוש. כן גם הציבור הערבי. הוא סובל מחוקי חירום, מהחזקת רכושו על־ידי האפוטרופוס למרות שיש לו נתינות ישראלית, מהממשל הצבאי. במצב זה מופיעה המפלגה הקומוניסטית ומבטיחה לו החלמה מידית — אם הוא רק יצביע בעדה. כמובן, הוא יצביע.״

•

מכל הנוכחים, לא היה איש אחד שנטה למפלגה הקומוניסטית. שיכוחם המפלגתית והמשפחתית היתה ידועה היטב ולא פעם יצאו בגלוי נגד הקומוניסטים. אולם הפעם, כולם הגנו עליהם.

„ישנו פתגם ערבי,״ אמר המבוגר מבין הנוכחים, „האומר: אל תרים מקל על בנך כי מחר יכול גם הוא להרים מקל. ממשלת ישראל היא אבא לכל תושבי המדינה. אם חלק אחד מפגר או לוקה במשהו, חייבת הממשלה להתייחס אליו בהבנה, לנסות לחנך אותו, לעזור לו להתפתח. השיטה של שימוש בכוח לא רק שהיא לא נכונה, היא אפילו מסוכנת. כי ילד המקבל מכות מאביו מאבד כל רגש של חיבה או כבוד, מתחיל לחשוב על נקמה.״

מבעד לדבריהם, אפשר היה להבחין בדבר שאין דומה לו בין תושבי הערים הגדולות בארץ. בכל מאודם, הרגישו המסובים כי הם בני העיר נצרת. לא סתם ערבים, לא מוסלמים, לא קומוניסטים כי אם, בראש וראשונה, אזרחי נצרת. הפגיעה בחברי המועצה הקומוניסטיים נראתה להם פגיעה ישירה בהם עצמם.

„כשאנשי קאוקג׳י שלטו בעיר,״ סיפרו, „עצרו יום אחד ששה תושבים, האשימו אותם בקומוניזם. ידענו כי דין הששה היה מות מידי. ידענו גם שהם באמת קומוניסטים. בכל זאת הלכו ראשי העיר ושיחררו את הששה. כי למרות הכל, הין אלה בני עירנו.״

•

מה, בכל זאת, חשבו שיהיה הפתרון? לדעתם, רק אחד: לתת לקומוניסטים לבחור בראש עיר משלהם ולנהל את העיריה. ממילא, יכהנו רק שנה אחת, עד הבחירות הכלליות לכנסת ולרשויות המקומיות.

המעניין הוא שהם היו בעד מסירת השלטון לקומוניסטים לא מפני שאהבו אותם אלא מפני שהיו בטוחים שבצורה זו יקבלו אלה מכה רצינית. „הם הבטיחו דברים גדולים שאין להם כל אפשרות להגשימם. למשל: הם יצאו להפעיל שרותי סעד רבים, לפתח מקורות עבודה. אבל התקציב נקבע על־ידי המועצה הקודמת ואין לעיריה שום מקורות כספיים למען תוכניות אלו. בסופו של דבר, יהיו מוכרחים להודות בכשלון, ולהפסק עקרים. זה יגמור אותם.״

כשנפרדנו, היתה השעה כבר קרובה לעליית השחר. הויכוח היה חריף מאוד, דברים מכאיבים נאמרו, יחסי ידידות נתערערו. לא היה אחד מבינינו שיצא בלב קל.

למחרת, נתקיימה ישיבת המועצה, בשקט ובסדר מופתי. בסיף, כשהיושב ראש הודיע שהוא סוגר את הישיבה, קם מאגד אל־פאהום, חבר המועצה מטעם הרשימה המוסלמית, פנה ליתר חבריו: „אני חושב שצריכים להודות להעולם הזה. אם היום עבר הכל בשקט וללא שפיכת דמים, זה בעיקר בגלל המאמר שהם כתבו.״

ההרגשה הכבדה נעלמה. שוב הייתי שמח שביקרתי בנצרת. אם צדק חבר המועצה, הרי הכל היה כדאי: הויכוח הסוער של הלילה הקודם, ההתרגשות והרוגז — אפילו הריב עם ידידי מתנועת הנוער. הוא טען שעתונאי מעוניין רק בסנסציות, מוכן לסכן את הכל בשבילן. עתה הוכיח אל־פאהום כי זכותו של העתונאי, לגלות ולפרסם את האמת, היא זכות גדולה ושממנה נובעת טובה לרבים.

שלום כהן

מכתבים

הגילוי המחריד

על אף היותי מתנגד לקומוניזם והירתנות מוחלט הקו הזרעותי לנוכח ההתפרעויות שאורגנו על־ידי כאי כוחה של הממשלה בנצרת (העולם הזה 871). מבין הנאשמים הייתי בוחר להוציא את הבמבצעים דווקא והלהיל את כל האחריות על הפארגנים והמשטרה. אוי לנו שהגענו לכך שהממשלה מתנכשת בזכויות נבחרי העם (על אף הנגדותי להם!). זהו צעד ראשון לקראת משטר דיקטטורי. הברחתם מאבק נגד עזברי הדמוקרטיה ויפה עשיתם. דרכו עוז והצליחו במאבכם לח ר... דאדב

חיים גלמן, פתח־תקווה

למקרא העולם הזה 871 צצה השאלה: עד מתי ימשיך העולם הזה להפיע נועל? אכן, מזור שהפכתי למאשים, יותר מתאים היה אילו היה העולם הזה הנאשם והלוואי ויהיה כך בעתיד הקרוב!

מזור שעד כה לא הכירוהם באויבי מדינת ישראל. בשורה אחת עם הקומוניסטים. יש לעקור אתכם מן השורש והלוואי ודבר חיובי זה לא יארך זמן רב. כיצד יכולה מדינת ישראל להרשות את מה שלא מרשה אף מדינה אחרת — להשמיצה ולהכנות את שמה ברבים (על נייר הניתן על־ידי הממשלה?

תשעים אחוזים מכתבתכם בעניין נצרת הוא שקר! כיצר פתאם יודע שלום כהן, פרטים ופרטי פרטים רקים שגם הכלא הטוב ביותר לא היה יכול לגלותם? מתקבל יותר הרושם שהנהגת המפלגה הקומוניסטית שילמה לכם עבור מאמר זה בסבין ובתקיעין!

אני מאחל לכם סוף! כמו כן... הריני מכטיח לכם שתוך השבועות הקרובים ירד מספר הקונים את העולם הזה בראשון־לציון באחוזים רבים. את גליונותיכם תוכלו לשלוח לארצות ערב וסוריה בראשון, שריבחי כמאל שלה כה מרבה לצטטכם. גם זה אות כבוד עבורכם — משמיצי מדינת ישראל. חכל על הדמוקרטיה המופרזת במדינה זו והגיעה השעה שהמדינה תדע לרסן טיפוסים מסוכנים ונאלחים כמוכם! ויפה שעה אחת קודם!

יעקב טולרין, ראשון־לציון

באחד האלפים שפתחו הסכוע את העתון היומי בכל בוקר כשהם מוכנים לקרוא שוב יריקה על מיצוץ המערכת ותקיפת העורכים, אני רוצה לברך אנשים אמיצים.

חזקו ואמצו וכה לחי!

שמואל קדר, ירושלים

מאורעות נצרת חייבים לשמש אזהרה לכל שוחר חופש ודמוקרטיה באדאנו. רק ציבור מליבר יכול להדוף את התקפת הפאשיזם... אנחנו בני הנלות יודעים את דרך הפאשיזם: מתחילים בהתנפלויות על עיתונאים, בשליחת מכתבי איום ליריבים פוליטיים, בהקמת תנועת נוער אחידה ו„על־מפלגתית״ ובסוף פוגרומים על מיעוטים לאומיים חסרי אונים, אותם מאשימים באי־נאמנות למדינה.

שלמה חפר, תל־אביב

בושה וחרפה לממשלה היכולה להתקיים יום אחד אחרי פירסום גילוי מחריד כזה. או שיעמידו אתכם לדין באשמת הוצאת דיבה, או שיתפטרו!

בוז ללא נבול לעתונות היומית שעברה על הפרשה ועל הדו״ח שלכם בשתיקה.

מרים סבירסקי, תל־אביב

לא לתחנת המשטרה רצתי כדי להודיע שהמון מזויין פרץ למועדון הנוער הקומוניסטי, אני מסרתי את העובדות לסמל משטר בו פגשתי לא רחוק ממקום התקפה.

ז׳ן סנוס, נצרת

פרישת גולדמן

רשימת הראיון (העולם הזה 870) משקפת בנאמנות את המדובר בו. ברשימה על הועידה אפשר למצוא בו הערכות שאין ברצוני להתווכח עליהן אם כי אינני יכול להסכים להן כולן. על כל פנים ברצוני להעיר כי העולם הזה מסרע את החשיבות שאנחנו מייחסים לשיחות ביחס לאיחוד אפשרי עם המפלגה הפרוגרסיבית. אם כי אנחנו רוצים בו. הנושא תפס מקום מאד צדדי בדיוני הועידה.

המשפט האחרון ברשימה איננו מתאים למציאות. על הכתונות שהעולם הזה מייחס לד״ר גולדמן אמנם שמעתי בדרך שמועות והתנחה שאני מוכן לתת את ידי לתוכניות המשוערות האלה אינה יכולה להתבסס אלא על ניחושי העולם הזה. משום כך לא היה כל מקום לכתוב על נכונותי — גם היא משוערת — כעל עובדה.

פרץ ברנשטיין, שר המסחר והתעשיה, ירושלים

פנטזיוווה

רחמי נכסרו בי בקוראי על זיוה המסכנה (העולם הזה 871) הנאלצת לעבוד כה קשה. עד כי היא נהנית בקושי מן המקרר, האוטו, המתנות מאמריקה וטיפול הסלון ליופי. שמא תסכים להתחלף עמי?

אסתר גולדין, חולון

תואיל הקוראת גולדין לשלוח תמונה.

...זה עלבון לכל עקרות הבית בישראל. לעוני זיוה „הצטיירה תמונה מבחילה: שתהיה עקרת־בית רגילה...״ כעקרת־בית רגילה לגמרי, שבגינוה לזיוה היה לה זמן ללדת שני ילדים. אני מוחה בתוקף. אני חושבת עדיין שילדים חשובים יותר מרקדניות יפות.

דבורה שאולזון, רמת־גן

כן ירבו, הקוראה שאולזון, כן ירבו.

מה לה יופיעית? חידוש לשוני חדש של העולם הזה?

רחל מרין, ירושלים

כן, יופיעית, נ׳ — אשה שמקצועה לטפל ביופי. הזכר של הזן: יופין.

סיכון עתונאי

ברצוני להודיע לכם כי כמעט ונדרסתי בקוראי את העולם הזה תוך כדי הליכה בחוב, כי אין לי סבלנות לחכות עד אשר אניע הביתה. ברור לי כי אין קוראים בשעת הליכה ובכל זאת את העולם הזה אני קורא. במקרה (שלא יקרה) ואני איפצע פעם על־ידי איזה כלי־רכב. אני אדרוש מכם פיצויים עבור זה, כדונמת האמריקאי אשר דרש מחברת הסניריות 16.5 מיליון דולר. אני אסתפק ב־100.000 לירות.

בלסור כליף, תל־אביב

העולם הזה בטוח שקוראים כמו הקורא כליף שווים הרבה יותר מזה.

הקורא, ניו־יורק וכל השאר

כשהבאתי את הספר אני, ניו־יורק וכל השאר הביטה סחדתי שאבי יזרוק אותי מהבית ופחדי נתאמת. אחרי שאבא קרא את העמודים הראשונים הוא שלל את הספר הוא זרק אותי מהבית אך ורק כדי שיוכל לגמור אותו במנוחה בלי שאגנדנד לו שאני רוצה לקרוא בו. הוא גם הביא לי למחרת כרטיסי תיאטרון כדי להיפטר ממני: תארו לכם!

יוכבד כרמי, צה״ל

אם זו דרך חדשה להחיות את קופות התיאטרונים ימשיך העולם הזה להמליץ על ספרים.

פשפשים ותנועות־נוער

נפשו המיליטרסטית הרגישה של הקורא יורם קוטנר (העולם הזה 870) נפגעה ממצעדם הבלתי נאה של „הפשפשים״... נבקש להעיר לתשומת לבו שאותם „פשפשים״ ילכו בדרכי חבריהם ומדריכיהם הבוגרים אשר הקימו משך 25 שנות התנועה בארץ־ישראל 19 קיבוצים ועוד כמספר הזה השלמות לקיבוצים ותיקים ועוד ידם נטוייה. בעוד שכל תרומתם של הצופים הבלתי־פשפשים הם שלושה, ארבעה קיבוצים (מחוץ לקיבוצי הצופים המלוצים) וזרם בלתי פוסק של נוער זהב קרייריסטי לערים.

יהויקים דגני,
חזקי רימון, נן שמואל

העולם הבא

אל החידקל!

מאת ד״ר פסח ברייטשיץ

הם אינם מבינים זאת. האמריקאים, האנגלים, היהודים, הערבים.

האמריקאים — שאנו הכוח היחיד המסוגל לעצור את התקדמות הדיביזיות האדומות עד שיתבצר קו ההגנה השני מאחורי גבנו.

האנגלים — שהכוח היחיד היכול לתפוס בנאמנות את איזור תעלת סואץ כאשר הם ייאלצו לסגת (והם ייאלצו סיף סוף!) וגם את קפריסין, אחרי שהיוונים יכריחו אותם לצאת גם משם (והם כבר היו זקוקים לנו פעם בקפריסין!) זה אנחנו ורק אנחנו.

היהודים — שאפשר לכבוש את המזרח התיכון כולו בלי שתיפול אפילו אחת משערות קוראינו ארצה, מכדי שיהיה צורך לכבוש את היתרי היציאה לאזרחים הייצאים להינפש בי שוויץ.

הערבים — שרק הכוח המתקדם והנאור שלנו יוכל לשחרר מהניוון הפיאודאלי הרקוב, מהדיקטאטורות הצבאיות הקמות ונופלות לבקרים המגביהות אף ומדברות גבוה גבוה, מהפרימיטיביות של עיתונותם הליבאנטינית, מתלות בגורמי־חוץ קולוניאליים, משחיתות השליטים ו־מהבטלה הממאירה.

המזרח התיכון כולו הוא רכוש נמוש המחכה לאפוטרופסיו. זה גם זוך וגם פשוט — אל יטריח את עצמו איש. בכוח העם הנוכע העברי (פרקר 51), בכוח מכבש הדפוס הרוטאציוני עוד נהיה העתון הנפוץ ביותר בין הנילוס והחידקל.

ההמשיר

היה היה גבר בן גבע
שביקר בערים דרך קבע,
עד היכה שורשים
באספלט הכבישים
וכך הוא חזר אל הטבע.